

עוולת גניבת עין / עו"ד אלון לוי, עו"ד מיטל אברהם¹

מטרתם של הדינים המסדירים רישום סימני המסחר, השימוש בהם והפרתם, הינה כפולה: הגנה על הצרכן שיידע, כי המוצר הנושא את סימן המסחר בא ממקור מסוים ולא יוטעה לחשוב, בשל השימוש בסימן המסחר, שמדובר במוצר אותו הוא מבקש לרכוש, בעוד שבפועל מדובר במוצר אחר; והגנה על המוניטין של בעל הסימן ובכך למנוע אפשרות ממתחרים להיבנות מסימן מסחר של אחר והמוניטין שצבר אותו סימן כדי לקדם מוצריהם שלהם ואינטרסים כלכליים בלתי לגיטימיים.

ניסיון כזה למשוך צרכנים תוך כדי ניסיון להטעותם מהווה תחרות בלתי הוגנת. במרכזה של התחרות הבלתי הוגנת עומדים שני רעיונות מרכזיים: האחד שמתחרה לא יקטוף פירות חברו, והשני, למנוע פגיעה בצרכנים. נשאלת השאלה מהו הדין במקרה שבו למשל שם מסחרי לא נרשם כסימן מסחר, אולם הוא צבר מוניטין רב כתוצאה מהשקעה רבה של בעל שם המסחר. עוולת גניבת עין, אשר מנויה בסעיף 1 לחוק עוולות מסחריות, אוסרת על עוסק לגרום לכך שנכס שהוא מוכר או שירות שהוא נותן, ייחשבו בטעות כנכס או כשירות של עוסק אחר או הקשור לעוסק אחר. יעודה של עוולת גניבת עין הוא להגן על מוניטין שרכש אדם בעסק - עסק שעניינו נכסים או עסק שעניינו שירותים.

סעיף 13 לחוק מאפשר קבלת פיצויים בלא הוכחת נזק, בסכום של עד 100,000 שקלים חדשים. עוולת גניבת העין נועדה להגן על זכותו הקניינית של בעל המוניטין בעסק, העלולה להיפגע מהטעיה של הנתבע. הגנה זו עיקרה בהכרה בזכותו של בעל עסק לשמור על תדמיתם החיובית של המוצר או השירות שהוא מספק, הן בעיני הציבור ככלל, והן בעיני ציבור הלקוחות המבקש לרכוש את המוצר או השירות, בפרט.

בפסיקה נקבע כי עוולת גניבת עין מורכבת משני יסודות עיקריים: הראשון, הינו כי על התובע להוכיח כי רכש מוניטין בעצמו בטובין או בשירות בו הוא סוחר, כלומר ש הציבור מזהה את הטובין או השירות עם עסקו שלו ולא אחר. השני, הינו כי על התובע להוכיח חשש סביר להטעיית הציבור. המבחנים להטעיה כוללים זהות בצליל, דמיון חזותי משמעותי, זהות בסוג הטובין הנמכר וחוג הלקוחות ואף דמיון בצינורות השיווק של הטובין.

פסק דין שניתן לאחרונה בבית המשפט העליון קבע, כי יש להבחין בין מוניטין עסקי שהינו בעל משמעות עסקית המבטא אינטרס קנייני מובהק המוגן על ידי עוולת גניבת עין, לבין מוניטין בקשר של "שם טוב", אשר אין לו כל משמעות קניינית בתחום העסקי. במקום שפעילות חברה היא פילנתרופית במהותה, המבוססת על תרומות, האינטרס עליו מבקשת המשיבה להגן אינו אינטרס עסקי-חומרי ולכן עוולת גניבת עין אינה חלה בעניין זה.

באשר ליסוד השני, קבע בית המשפט, כי בבחינת המראה והצליל, לא יינתן פיצוי כאשר מדובר על שוני מהותי בין הסימנים שאינו מעלה חשש להטעיית הציבור. בית המשפט הפריד גם את ההפרדה בין מוצר יום-יומי שרמת הבדיקה שעורכים בו הלקוחות טרם רכישתם אותו היא נמוכה (ועל כן קיים חשש גבוה יותר להטעיית הציבור), להבדיל ממוצר שרכישתו מצריכה בדיקה מעמיקה יותר, ואשר בו החשש להטעיה נמוך יותר.

חשוב לזכור כי אי ידיעת החוק אינה מהווה הגנה. כך, ביחוד לאור הפיצוי הגבוה ללא צורך בהוכחת נזק על ידי התובע, חשוב מאוד להיוועץ באופן שוטף עם עורך דין המתמחה בתחום כדי לוודא שלא מבוצעות עוולות על ידי העסק ובוודאי שיש להיוועץ בעורך דין מייד כאשר עולה חשש לקיום עוולה.

¹ עו"ד אלון לוי הינו שותף במשרד אפיק תורג'מן (www.at-law.co.il) ומתמחה בתחום המקרקעין והקניין הרוחני. עו"ד מיטל אברהם הינה עורכת דין במחלקת הליטיגציה המסחרית של משרד אפיק תורג'מן ומתמקדת בתחום הליטיגציה המסחרית והתאגידים. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו או יעוץ השקעה ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בעסקאות מסוג זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו. הסקירה נכונה למועד פרסומה – 23.5.2012 ואינה מתעדכנת.